

POLITIET
POLITIDIREKTORATET

Justis- og beredskapsdepartementet
Postboks 8005 Dep
0030 OSLO

NATIONAL POLICE DIRECTORATE

Deres referanse:
15/7963

Vår referanse:
201504572-7 008**A 08-18

Sted, Dato
Oslo, 02.02.2016

HØRINGSBREV - ENDRINGER I TINGLYSINGSLOVEN, TVANGSFULLBYRDELSSESLOVEN OG INKASSOLOVEN (TEKNOLOGINØYTRALITET)

Vi viser til Justis- og beredskapsdepartementets høringsbrev av 30.11.2015.

Som administrativt overordnet for politiets sivile rettspleie har Politidirektoratet enkelte merknader til forslagene knyttet til tvangsfullbyrdelesloven og inkassoloven. Med "den sivile rettspleien" menes forliksrådene, namsmannsfunksjonen, stevnevitnefunksjonen og enkelte andre rettspleiegjøremål som utføres på nivået under tingrettene. Etter loven er lensmannen namsmann i lensmannsdistrikter, namsfogden namsmann i namsfogddistrikter, og politistasjonssjefen namsmann i politistasjonsdistrikter med sivile rettspleieoppgaver, jf. tvangsfullbyrdelesloven § 2-2. Videre er lensmannen, namsfogden og politistasjonssjef tillagt oppgaven som sekretariat for forliksrådet, jf. domstoloven § 27.

Elektronisk kommunikasjon – merknader om hvordan og mellom hvem

Politidirektoratet er enig i at det bør åpnes for elektronisk kommunikasjon ved bl.a. varsel om tvangsfullbyrdelse etter tvangsfullbyrdelesloven § 4-18. Det gjelder også forslaget om at innsendelse av betalingsoppfordring etter inkassoloven, som er et vilkår før det tas ut forliksklage, kan skje ved elektronisk kommunikasjon.

Elektronisk kommunikasjon er blitt vanlig. Antakelig er det noe som de fleste ønsker framfor ordinær post ved oversendelse av viktig informasjon og meddelelser. Hensynet til effektivitet tilsier også en adgang til elektronisk kommunikasjon. Utviklingen har for øvrig gjort at det er vanskelig å avgjøre hvorvidt dagens krav om at et skriftstykke skal være sendt per brev er oppfylt, en faktura som er sendt elektronisk kan se helt lik ut som en som er sendt med ordinær post.

Departementets forslag innebærer at det i tvangsfullbyrdelesloven etableres en ny § 1-10 som, der loven oppstiller krav om at opplysninger og meldinger skal gis skriftlig, i andre ledd hjemler elektronisk kommunikasjon mellom saksøker og saksøkte dersom "meddelelsen er sendt på en betryggende måte". Tilsvarende bestemmelse foreslås i en ny § 3a i inkassoloven. Politidirektoratet har merknader til forslagets regulering av hvordan kommunikasjonen skal

Politidirektoratet

Post: Postboks 8051 Dep., 0031 Oslo
Besøk: Fridtjof Nansens vel 16

Tlf: 23 36 41 00
Faks: 23 36 42 96
E-post: politidirektoratet@politiet.no

Org. nr.: 982 531 950 mva
Giro:
www.politi.no

skje og vil også kommentere behovet for å regulere adgang til elektronisk kommunikasjon for også andre enn partene.

Vilkåret om at meddelelsen må være sendt på en betryggende måte er for skjønsmessig – heller da digital postkasse til innbyggere

Departementet viser i høringsnotatet til Ot.prp. nr. 108 (2000-2001) og forutsetter at det "bør trolig fortsatt tas utgangspunkt i at parter må være enige hvis det skal kommuniseres elektronisk". Departementet vurderer deretter om et slikt krav skal formuleres som et krav i loven om uttrykkelig forhåndsgodkjennelse (slik det er i forsinkelsesrenteloven § 2), om det i lys av utviklingen mot digital post kunne være tilstrekkelig hvis skyldneren har gitt et generelt samtykke til bruk av det, eventuelt gjennom et generelt vilkår om at varsel kan sendes elektronisk dersom meddelelsen er sendt på en "betryggende måte". Departementet mener at fordelen ved det siste er at det gir større grad av fleksibilitet og mulighet for praktiske løsninger, typisk at man da sender til kjent e-postadresse. Samtidig framholder departementet at det kan medføre større behov for avklaring i domstolene, men at ulempen modifiseres ved at avsenderen av et varsel har et klart insentiv til å sende varselet på en slik måte at det ikke kan reises tvil om at det er betryggende avsendt.

Politidirektoratet frykter at de praktiske problemene kan bli store både for namsmyndighetene og privatpersoner ved at man må foreta en konkret vurdering av om meddelelsen har skjedd på en betryggende måte når den er sendt til en e-postadresse.

Det er et krav om at varsel etter tvangsfullbyrdsesloven § 4-18 er sendt på forsvarlig måte, jf. Ot.prp. nr. 65 (1990-1991). Mange privatpersoner har i dag flere forskjellige e-postadresser. Hvis partene ikke på forhånd er uttrykkelig enige om elektronisk samhandling og til hvilken e-postadresse brevene skal sendes, vil det kunne være vanskelig å avgjøre om vilkåret om at varselet skal sendes på forsvarlig måte er oppfylt. Hvis tidligere interaksjon mellom partene vil ha betydning for tolkningen, kan man da tenke seg at en sms med bilde av fakturaen eller en henvendelse på Facebook i visse tilfeller er betryggende? Selv om man avgrenser seg til det som de fleste i dag vil være enige om er ordinære e-postadresser, vil antakelig bare fantasien sette grenser for hvilket faktum som vil kunne være gjenstand for prøving.

Meddelelser etter tvangsfullbyrdsesloven vil regelmessig inneholde sensitive personopplysninger. Hensynet til den enkeltes personvern tilsier etter vår oppfatning at man er tilbakeholden med å utforme en regel som gir adgang til å sende bl.a. varsler til en e-postadresse.

Gjennom sikker digital postkasse/digital post til innbyggere, jf. Difis digitaliseringsrundskriv, etableres nettopp én kanal for sikker kommunikasjon med innbyggerne. Også private skal kunne sende post til slik digital postkasse, skjønt løsningene krever at eieren av postkassen på forhånd godtar å få post dit fra hver privatperson eller bedrift som ønsker å sende. Vi mener at en lovbestemmelse som gir adgang til å sende varsler til skyldnerens digitale postkasse bedre vil ivareta vedkommendes personvern enn en adgang til å sende meddelelsen til en tilfeldig e-postadresse. Det sikrer også i mye større grad notoritet for at meddelelsen er sendt. Det gjør det også sammenlignet med ordinær post. Kravene til tvangsfullbyrdsesloven § 4-18 er ikke strenge mht. å etablere at saksøkte har mottatt varselet, det holder at to uker er gått etter at saksøkeren har sendt skriftlig varsel til saksøkte. Loven krever ikke at saksøkte skal ha mottatt varselet, og dette betyr i praksis at saksøkte bærer risikoen for forsinkelser eller overhodet å ha mottatt det. En digital postkasse gir dessuten avsender mulighet til å se om dokumentet er

lest, og avsender kan også benytte funksjonalitet for automatisk utsendelse av dokumentet som ordinært brev dersom dokumentet ikke er åpnet etter en viss tid.

Vårt synspunkt om utformingen av hvordan kommunikasjonen skal skje gjelder også forslaget til ny § 3a i inkassoloven.

Behovet for at elektronisk kommunikasjon hjemles for alle aktørene, ikke bare mellom saksøker og saksøkte

Utkastet til ny § 1-10 andre ledd i tvangsfullbyrdelsesloven regulerer elektronisk kommunikasjon mellom partene. Begrunnelsen for elektronisk kommunikasjon mellom partene er økt effektivisering.

Vi vil i den forbindelse påpeke at det er viktig at man også har hjemmel for elektronisk kommunikasjon med og mellom namsmyndighetene. Gevinstpotensialet ved å åpne opp for elektronisk kommunikasjon mellom saksøkte og saksøker/kreditor og skyldner vil ikke kunne tas ut om man ikke åpner for at namsmannen også kan kommunisere elektronisk med partene og med tingretten.

Saksbehandlingen er i dag i hovedsak innrettet slik at de ansatte er tilgjengelig fra sine kontorlokaler. Det er lite tilrettelagte for digitale tjenester hvor publikum kan få dekket sine behov. Store deler av befolkningen har lite kunnskap om virksomhetsområdet sivil rettspleie. Det er svært varierende saksbehandlingstid mellom politidistrikter og mellom driftsenheter. De tjenestene etaten leverer må oppleves å være tilgjengelige for dem som trenger dem, samtidig må måten borgerne blir møtt på og kvaliteten på tjenestene være slik at de inngir høy tillit. Politidirektoratet har gjennomført et forprosjekt for å digitalisere enkelte tjenester innen den sivile rettspleien (forlikssklager og utleggsforretninger). I den forbindelse har det blitt gjennomført en brukerundersøkelse (klagemotpart i forliksrådet og saksøkt i utleggsforretning). Hensikten har vært å kartlegge hvilke behov som er knyttet til digitale tjenester sett fra et sluttbrukeråsted. Videre har vi ønsket å få innsikt i hvorfor publikum ikke tar kontakt med forliksrådet/namsmannen i tide. Funnene tilsier et stort behov for digitale tjenester. For øvrig viser funnene også at fysiske brev i seg selv bidrar til at mange distanserer seg fra prosessen, ved å unngå å åpne post, mens digitale tjenester oppfattes som noe positivt og mindre skremmende enn å måtte ringe namsmannen personlig. Digitalisering vil gi bedre ivaretagelse av partenes rettssikkerhet (økt kvalitet) gjennom ensartet saksbehandling, enklere og mer effektiv dialog med partene, lavere terskel for partene å ta kontakt og bedre notoritet.

Domstolloven § 197a gir adgang til å gi forskrift om elektronisk kommunikasjon med domstolene, herunder unntak fra lovbestemte krav til skriftlighet (når kommunikasjonen skjer elektronisk), det gjelder også regler om signering. Slik forskrift er gitt som *prøveordning* i enkelte domstoler, men da bare for *sivile saker*. Tvangsfullbyrdelsesloven § 2-13 gir domstolloven § 197a tilsvarende anvendelse ved elektronisk kommunikasjon med namsmyndighetene, bestemmelsen er av departementet foreslått videreført i ny § 1-10 første ledd. I medhold av disse bestemmelsene er det gitt forskrift om elektronisk kommunikasjon med namsmannen og Statens innkrevingsentral i saker etter tvangsfullbyrdelsesloven og i saker for forliksrådet (FOR-2010-06-25-977). Det er i forskriften § 11 gitt hjemmel for SI (når de opptre som særnamsmann) til elektronisk kommunikasjon/signatur, jf. at § 11 henviser til eFøvaltningsforskriften (der elektronisk kommunikasjon er hjemlet). For de alminnelige namsmenn er det ikke slik, for dem gjelder bare forskriften §§ 1 til 10.

Vi mener at ny § 1-10 i tvangsfullbyrdsesloven også bør omfatte elektronisk kommunikasjon med og fra namsmyndigheten, særnamsmenn og mellom namsmyndighetene. Alternativt bør forskrift om elektronisk kommunikasjon § 11 utvides til også å omfatte disse aktørene, slik at elektronisk kommunikasjon kan hjemles gjennom henvisningen der til eForvaltningsforskriften.

Behovet for å kunne hjemle digital signatur gjør seg gjeldende på andre områder også. Det ville derfor kunne være hensiktsmessig om esignaturloven ble endret slik at den hjemlet signatur med teknologi som i dag vurderes sikker nok.

Behov for at elektronisk kommunikasjon med trekkpliktige erstatter utskrift av namsbok etter tvangsfullbyrdsesloven § 7-21

Det følger av tvangsfullbyrdsesloven § 7-21 andre ledd, 3. punktum, at partene og den trekkpliktige gis utskrift av namsboken.

Kravet om at det skal gis utskrift av namsboken vanskeliggjør namsmannens mulighet til å kommunisere digitalt med trekkpliktige/arbeidsgivere via Altinn og elektronisk samhandling med NAV. Det er også vår erfaring at det er uheldig at arbeidsgiver som trekkpliktig får utskrift av namsboken. Innholdet i namsboken er tilpasset partenes behov, ikke trekkpliktig arbeidsgiver. For at partene skal ha en reell mulighet til å vurdere om det er grunnlag for å klage på namsmannens beslutning, må namsmannen være så detaljert i fremstillingen i namsboken at det blir tydelig hva som er lagt til grunn. Videre er det viktig at namsmannens vurderinger fremkommer, for å sikre rettslig legitimitet blant borgerne. Derfor er det i namsboken ofte gitt detaljerte opplysninger om krav, arbeidstakerens personlige forhold, økonomi, forsørgelsesbyrde, helserelaterte utgifter, osv. Disse opplysningene blir altså også arbeidsgiver til del. Når SI opptrer som særnamsmann, vil arbeidsgiver gjennom kopi av namsboken gjøres kjent med at saksøkte er ilagt forelegg. Slike personlige opplysninger er trekkpliktige uvedkommende, og opplysningene har ingen betydning for trekkpliktiges plikter. Den trekkpliktiges ansvar kommer klart frem av et eget brev (trekkpålegg). Her gjøres trekkpliktige kjent med alle praktiske opplysninger knyttet til gjennomføring av utleggstrekket samt konsekvenser og mulig erstatningsansvar ved ikke å gjennomføre trekket.

Vi viser i den forbindelse til vårt brev av 15.05.2012, JDs ref. 12/3568.

Særskilt tvangsgrunnlag for fravikelse av eiendom i tvangsfullbyrdsesloven § 13-2 annet ledd – elektronisk signatur bør godtas

Departementet foreslår at avtale med elektronisk signatur skal kunne danne grunnlag for særskilt tvangsgrunnlag ved fravikelse av eiendom, der dette i dag krever underskrift etter tvangsfullbyrdsesloven § 13-2 andre og tredje ledd. Forslaget er inntatt i nytt fjerde ledd ved at avtalen kan være "elektronisk dersom det er benyttet en betryggende metode for å autentisere avtaleinngåelsen og sikre avtalens innhold".

Politidirektoratet støtter forslaget om adgang til å la elektronisk signerte dokumenter utgjøre særskilt tvangsgrunnlag. Leieavtalene må sikres notoritet. Ved særlige tvangsgrunnlag (både ved utlegg og andre typer, som fravikelser), har partene alle sine innsigelser i behold som under et søksmål, jf. tvangsfullbyrdsesloven § 4-2, tredje ledd. Det må ikke legges opp til et system der partene har vanskeligheter med å bevise at avtale er inngått. Det er imidlertid viktig at dette gjøres på en betryggende måte, det må være en autentisering av inngåelsen av avtalen. Vi vil bemerke at BankID i dag er en utbredt personlig og enkel elektronisk

legitimasjon som brukes for sikker identifikasjon og signering. Difi har også varslet en ny, nasjonal esignaturtjeneste i nærmeste framtid.

Med hilsen

for **Kari-Grethe Stave**
Leder Juridisk stab

Geir Jonatan Sharabi
seniorrådgiver